

<div><div> </div><div><div>تلفن: ۰۲۱ ۸۸۷۶۱۷۴۰ • تایمر: ۸۸۷۶۱۲۴۴ • ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵</div></div></div> <div><div><div> </div><div><div>پیمانه: ۰۲۱ ۴۵۱۲۱۳ • روایط عمومی / نشانی: تهران خیابان خرمشهر،شماره ۲۰۸</div></div></div><div><div><div> </div><div><div>صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵ • امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰</div></div></div><div><div><div> </div><div><div>چاپ: چاپخانه‌های همشهری، شرکت چاپ جامجم</div></div></div><div><div><div> </div><div><div>سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT</div></div></div><div><div><div> </div><div><div>پخش‌روش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ (۰۲۱)</div></div></div><div><div><div> </div><div><div>انتشارات موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: ۵-۸۸۵۴۸۸۹۲</div></div></div><div><div><div> </div><div><div>http://irannewsaper.ir</div></div></div></div></div></div></div></div></div></div>	
<div>صاحب امتیاز: خیرگزاری جمهوری اسلامی مدیرمسئول: محمدحسین روزوی‌حلب جانشین مدیرمسئول و سردبیر: کامیل‌نقی‌پور</div>	
اذان ظهر ۱۱/۵۳ اذان مغرب ۱۷/۱۱ نیمه شب شرعی ۲۳/۰۹ اذان صبح فردا ۵/۲۷ طلوع آفتاب فردا ۶/۵۶	
امام صادق(ع): هیچ زندگی گوارتر از اخلاق و رفتار پسندیده نیست.	
سخن روز	
علل الشراعیج،ص ۲،ص۵۵۹	

					
نگاره					
احمدرضا سهرابی					

فضای مجازی	
	
اعلام آمار صدور مجوزهای دفتر موسیقی در آبان ماه، قدردانی از زحمات بازیکنان فوتبال در دیوارنگاره میدان ولی عصر(عج) و انتشار کتابی با عنوان «یک قصه یک حدیث» با الهام از احادیث امام رضاح(ع) از سوی نویسندگان نام‌آشنای حوزه کودک و نوجوان از اخبار خواندنی اهالی فرهنگ و هنر در دنیای مجازی است.	

- نغمه و نوا**

دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آمار مجوزهای آبان ماه ۱۴۰۱ را منتشر کرد. براساس این گزارش ۱۸۶ تک‌آهنگ، ۲۵ آلبوم موسیقی و ۷ نماهنگ و ۵ کتاب صوتی مجوز صدور دریافت کرده‌اند. نکته قابل توجه پیشتازای موسیقی پاپ در تولید کار است و طبق این آمار، در میان تک‌آهنگ‌های مجوز گرفته، ۱۵۸ اثر در ژانر موسیقی پاپ، ۱۳ اثر در ژانر موسیقی ردیف دستگاهی، ۹۰ اثر در ژانر موسیقی تلفیقی، ۳ اثر در ژانر موسیقی نواحی، ۲ اثر در ژانر موسیقی کلاسیک و یک اثر در ژانر موسیقی الکترونیک تولید شده‌اند. در بخش آلبوم‌ها نیز، مجوز ۱۴ آلبوم موسیقی ردیف دستگاهی، ۴ آلبوم موسیقی پاپ، ۳ آلبوم موسیقی کلاسیک، ۲ آلبوم موسیقی نواحی و ۲ آلبوم موسیقی تلفیقی در آبان ماه صادر شده است. در بخش نماهنگ‌ها یک نماهنگ در گونه ردیف دستگاهی، ۴ نماهنگ در گونه موسیقی پاپ و گونه موسیقی نواحی و موسیقی تلفیقی هرکدام یک نماهنگ داشته‌اند.

- سینمای جهان**

کمیاتی «مدرن فیلمز» اعلام کرد حرق ایران فیلم جدید «برنده‌ها» ساخته حسن ناظر را در انگلیس وایرلند در اختیار گرفته است، فیلمی که امسال نماینده رسمی سینمای انگلیس در شاخه بهترین فیلم بین‌المللی اسکار ۲۰۲۳ است. در این فیلم فارسی زبان که در ایران فیلمبرداری شده و «نادیرا موری» و «پاول ولش» از اسکانلند تهیه‌کنندگی آن را به عهده دارند، مجموعه‌ای از بازیگران ایرانی شامل رضا ناجی، شهرزاد کمال‌زاده، حسین عابدینی، محمود جعفری، عزت‌الله رضمانی فر و اصغر سمسارزاده نقش آفرینی کرده‌اند. فهرست نامزدهای اولیه شاخه بهترین فیلم بین‌المللی شامل ۱۵ فیلم، در تاریخ ۲۱ دسامبر ۲۰۲۲ (۳۰ آذر) و پنج نامزد نهایی نیز روز ۲۴ ژانویه ۲۰۲۳ (۴ بهمن) معرفی می‌شوند. مراسم نود و پنجمین دوره جوایز سینمایی اسکار روز ۱۲ مارس ۲۰۲۳ (۲۱ اسفند) در تئاتر دالبی در هالیوود برگزار می‌شود.

- دیدنی‌های تجسمی**

دیوارنگاره جدید میدان ولی عصر(عج) پایتخت، روز گذشته چهارشنبه (نهم آذر) با عنوان «چه در روز خوب و چه در روز بد» هوادارتی می‌کنیم تا(به) راه برای قدردانی از زحمت‌ها و تلاش‌های بازیکنان و دست‌اندرکاران تیم ملی فوتبال کشورمان در جام جهانی ۲۰۲۲ قطر به همت سازمان هنری رسانه‌ای اوج رونمایی شد. در توضیح این دیوارنگاره که توسط خانه طراحان انقلاب اسلامی طراحی شده، آمده است: «ما کنار شما هستیم تنها نخواهید بود. به تلاش‌تان خسته نباشید می‌گوییم. شما دلیران ایران زمین هستید. تلاش‌های شما از چشمان مردم عزیز ایران دور نمی‌ماند. چچه می‌کنیم.» محمد تقی پورطراحی گرافیک و مجتبی حسن‌زاده طراحی نوشتار این دیوارنگاره را برعهده داشتند.

خبر دیگر در این حوزه، افتتاح نمایشگاه دختران بلوچ از سوی مؤسسه فرهنگی هنری چشم‌اندازی در مه است. این نمایشگاه شامل ۲۵ تابلو نقاشی و عکاسی از نوجوانان

دختر بلوچ ساکن کوره‌های آجرپزی شهرری است که در چند سال گذشته نوانسته‌اند با موضوع سکونت حاشیه‌نشینی و زندگی دختران و زنان بلوچ در کوره‌های آجرپزی، در سبک نایوب یا هنر غریزی و ودیوی دست به خلق آثار هنری بزنند. این نمایشگاه که در تاریخ سه‌شنبه، هشتم آذر با حضور جمعی از هنرمندان، فعالان اجتماعی و خیرین افتتاح شده، تا تاریخ ۱۵ آذر همه روزه از ساعت ۱۶ الی ۲۲ در مجموعه خانه تابلو پایین‌تر از حسینیه ارشاد، خیابان کوشا پلاک ۷ پذیرای بازدیدکنندگان است. تمامی در آمد حاصل از فروش این آثار به امور کودکان کار بلوچ تعلق خواهد گرفت.

- دنیای کتاب و ادبیات**

باب دیلن (ترانه‌سرای آمریکایی) در آخرین فعالیت‌های هنری خود دچار حاشیه‌هایی شد. او اوایل نوامبر امسال، کتاب «فلسفه آواز مدرن» را روانه بازار کرد. این اثر، در ۹۰۰ نسخه با امضای باب فروخته می‌شود.

ماجرای امضا کردن کتاب جدید باب دیلن، او را به عذرخواهی از مخاطبان و دوستان‌ارن موسیقی واداشته است. گاردین با اعلام این خبر، نوشت: او به دلیل امضای غیردستی و کامپیوتری کتاب جدیدش با انتشار بیانیه‌ای از هوادارش عذرخواهی کرد. هنگامی که خریداران شروع به دریافت نسخه‌های خود کردند، بسیاری از آنها عکس‌های کتاب خود را به صورت آنلاین به اشتراک گذاشتند و به سرعت متوجه شدند که تمام آنها دارای امضاهای یکسانی هستند! این درحالی است که تمام امضاهای باب دیلن هشتاد و یک‌ساله تا پیش از انتشار «فلسفه آهنگ مدرن») دستی و یا خودکار یا خودنویس بوده است.

انتشارات به‌نشر وابسته به آستان قدس رضوی، مجموعه «یک قصه یک حدیث» را برای گروه سنی کودک منتشر کرد و در دسترس علاقه‌مندان قرار داد. این مجموعه هفت جلدی به قلم نویسندگان نام‌آشنای حوزه ادبیات کودک و نوجوان نوشته شده که از این جمع می‌توان به مصطفی رحماندوست، محمود پورهاب، کلر ژوبرت، سیدناصر هاشمی، سیدسعید هاشمی، فاطمه بختیاری و محمد مهاجرانی اشاره کرد. نویسندگان در این مجموعه تلاش کرده‌اند با الهام از احادیث امام رضاح(ع)، داستانی را در همین خصوص برای مخاطبان کودک خود روایت کنند. موضوع احادیث و کتاب‌ها نیز متنوع است؛ از امانت‌داری گرفته تا رعایت اخلاق، مساوات و محیط زیست.

صد او سیما تلاش می‌کند دیدگاه‌ها در فضایی آرام و منصفانه بررسی شود

پیمان جلیلی؛ نظام جمهوری اسلامی از اقتدار، اعتماد به نفس و قدرت بسیار بالایی برخوردار است که اجازه می‌دهد دیدگاه‌های مختلف مطرح شود و این کار هیچ مشکلی برای اقتدار نظام ایجاد نمی‌کند. همین رویکرد نشان‌دهنده اعتماد به نفسی است که نظام به بنای خودش نسبت به رویکردهایش دارد. رویکردهای صد او سیما نشان‌دهنده این روند است که خودمان هم در دوره جدید اعلام کردیم و ادامه خواهیم داد. البته همان‌طور که گفتیم تلاش می‌کنیم به آسیب‌های برنامه‌های دوره پیش توجه شود که تکرار نشود و این روند را به طور مستمر ادامه خواهیم داد. با آسیب‌شناسی دوره‌های قبل و برنامه‌هایی که در این حوزه در قالب مناظره‌ای اجرا شده بود در همین راستا تلاش می‌کنیم. برنامه «شبیوه» هم نشان داد رویکرد ما در همین سمت و سو است و سعی داریم بتوانیم دیدگاه‌های مختلف را در فضای آرام با شکل متناسب، مناسب و منصفانه بررسی کنیم.

					
از صحبت‌های رئیس سازمان صد او سیما با ایلتا					

اولویت موزه‌ها چیست؟

موزه پدیده‌های فرهنگی

است که مسیری طولانی طی کرده و در این مسیر کارکردهای مختلفی بر آن افزوده شده است. امروز از موزه یک توقع نمی‌رود و تنوع وظایف و کارکردهای موزه سبب می‌شود که در شرایط مختلف موزه‌ها وظایف مختلفی را در اولویت قرار دهند و به آن بیشتر توجه کنند. اگر چه این به معنای نادیده گرفتن سایر کارکردها نیست اما طبیعتاً هدف‌گذاری و اولویت‌دهی بر مبنای ذات موزه، آینده نگری و شرایط پیرامونی است.

موزه‌ها گردآورنده، نگهدارنده، انتقال‌دهنده و معرفی‌کننده میراث‌های جامعه برای بهره‌گیری علمی، فرهنگی و حتی اقتصادی از آنها هستند. از این رو گردآوری، نگهداری، انتقال و معرفی را می‌توان از کارکردهای همیشگی موزه‌ها دانست که باید با هدف بلند مدت دنبال شوند. درست است که گردآوری و نگهداری می‌کنیم تا جامعه بهره بگیرد، دسترسی داشته و اینها دارای یک رابطه لازم و ملزوم هستند و گاهی مجبوریم با توجه به شرایط، برخی را برتری دهیم و به خاطر آن هدف، برخی کارکردهای دیگر را مدتی به تعویق بیندازیم. یکی از وظایف جدی و پر اهمیت موزه‌ها حفظ کردن است بویژه چون موزه‌ها به نمایندگی جامعه این کار را انجام می‌دهند در برابر تنها امروز مسئول نیستند بلکه در برابر آینده و نسل‌های فردا نیز مسئولیت دارند و این حفاظت مهم‌ترین وظیفه موزه‌ها در برابر آیندگان است و از همین رو نیز اهمیت ویژه‌ای می‌یابد و اگر شرایط ویژه‌ای

یادداشت

رضا دبیری‌نژاد موزه‌دار

مختلفی را در اولویت قرار دهند و به آن بیشتر توجه کنند. اگر چه این به معنای نادیده گرفتن سایر کارکردها نیست اما طبیعتاً هدف‌گذاری و اولویت‌دهی بر مبنای ذات موزه، آینده نگری و شرایط پیرامونی است. موزه‌ها گردآورنده، نگهدارنده، انتقال‌دهنده و معرفی‌کننده میراث‌های جامعه برای بهره‌گیری علمی، فرهنگی و حتی اقتصادی از آنها هستند. از این رو گردآوری، نگهداری، انتقال و معرفی را می‌توان از کارکردهای همیشگی موزه‌ها دانست که باید با هدف بلند مدت دنبال شوند. درست است که گردآوری و نگهداری می‌کنیم تا جامعه بهره بگیرد، دسترسی داشته و اینها دارای یک رابطه لازم و ملزوم هستند و گاهی مجبوریم با توجه به شرایط، برخی را برتری دهیم و به خاطر آن هدف، برخی کارکردهای دیگر را مدتی به تعویق بیندازیم. یکی از وظایف جدی و پر اهمیت موزه‌ها حفظ کردن است بویژه چون موزه‌ها به نمایندگی جامعه این کار را انجام می‌دهند در برابر تنها امروز مسئول نیستند بلکه در برابر آینده و نسل‌های فردا نیز مسئولیت دارند و این حفاظت مهم‌ترین وظیفه موزه‌ها در برابر آیندگان است و از همین رو نیز اهمیت ویژه‌ای می‌یابد و اگر شرایط ویژه‌ای

پیش آید باید حفاظت را در برابر سایر کارکردها اهمیت بیشتری داد و حتی به خاطر حفظ کردن میراث‌ها بقیه امور را مسکوت گذاشت.

این موضوع در بحران‌ها و شرایط ویژه

همانند شرایط جنگی برجسته می‌شود و همه توجه موزه‌ها معطوف به امر حفاظت می‌شود. اگر چه وقتی صحبت از حفاظت می‌کنیم بیشترین توجه‌مان به حفاظت فیزیکی میراث‌ها است اما باید در نظر داشت که حفظ وجه فیزیکی آثار نیز بخشی وابسته به حفظ فرهنگی و اجتماعی موزه‌ها نیز هست. در برخی کشورهای همسایه شاهد بوده‌ایم که در شرایط بحرانی و ناامنی داخلی ثبت و انتشار آثار در قالب کاتالوگ و کتاب سبب دستیابی آثار شده است که از این‌رو خود معرفی و مستندنگاری آثار اعم از مکتوب و دیجیتالی و نشر مجازی را می‌توان یکی از زمینه‌های حفظ غیرمستقیم مجموعه‌های موزه‌ای دانست اما مهم‌تر این است که سیاستگذاری‌های موزه نباید به گونه‌ای باشد که موزه‌ها به عرصه مناقشات تبدیل شوند.

مشرف پناز

زیادی در پیش دارد که به شکل استانداردهای جهانی اجرا شود. روحیات افراد شاغل در این حرفه در کشورمان نیز به سبب گرّه خوردن یا فرهنگ و عرف جامعه و طایفه و شهر بیشتر به سمت مددکاری سنتی گرایش دارد تا مددکاری اجتماعی (عشق، همدلی، توانمندی و تخصص. هر کدام از این واژگان درون خود دنیایی از مفاهیم و عملکردها را نهفته‌اند ولی در مددکاری اجتماعی همگی به ترتیب و نظم تخصصی در کنار هم قرار دارند. هر یک از این مفاهیم اگر در عملکرد کاری یک مددکار اجتماعی کم‌رنگ باشد یا وجود نداشته باشد همیشه جای خالی اونه تنها حس می‌شود بلکه فرایند مددکاری که آن مددکار برای هر مُراجع ترسیم نماید همیشه با حرفه‌ای عمیق و نتایجی جبران‌ناپذیر همراه خواهد بود.مددکاران اجتماعی باید در زمینه‌های مختلف علمی و مهارتی دارای دانش نسبی و اولیه باشند. در واقع بهتر است بگوییم که آنها باید از آگاهی اجتماعی، محیطی، سیاسی، فرهنگی جامعه که در آن زندگی می‌کنند برخوردار باشند، نمی‌شود که مددکاری برای پیگیری مثلا پرونده حضانت مددجو اقدام کند ولی اطلاعات اولیه راجع به قوانین حضانت مادر و پدر، حکم رشد و غیره نداشته باشد یا حتی نداند که این پرونده به کدام شعبه و اداره مربوط می‌شود. این ویژگی شغلی مددکاری اجتماعی باعث می‌شود که هر کسی که وارد این رشته و شغل می‌گردد در جهت افزایش علم و دانش خود تلاش نماید.

یکی دیگر از ویژگی‌های شغلی مددکاری اجتماعی که با فرد مددکار رابطه مستقیم دارد توانمندی‌های فردی و شخصیت فرد است که باید در درون خود داشته باشد و در حین کار در این رشته آنها را تقویت نماید. مانند تخصص، اقتدار همراه با بلایمت، مهربانی همراه با منطق، ایستادگی در مقابل مسائل و مشکلات پیش رو برای انجام کار. اینها تعدادی از مهارت‌های فردی و اخلاقی یک مددکار اجتماعی است که باید با علم آندوزی و تمرین مداوم آنها را درون خود نهادینه نمایند. مددکار اجتماعی باید توانایی و مهارت‌های لازم برای خوب دیدن و خوب شنیدن، درست تجزیه و تحلیل کردن، بموقع و مؤثر اقدام کردن و پیگیری‌های مناسب را کسب و تقویت نماید و در تمام طول دوران زندگی شغلی و در جهت توان‌افزایی و بهبود کیفیت زندگی خود و مراجعانش از آنها استفاده کند.

از موضوعات عنوان شده در حد سرفصل و طرح موضوع که بگذریم، همکاران گرمی خود از سختی‌های این شغل بخصوص در کشورمان آگاه هستند زیرا این رشته با وجود حضور بیش از نیم قرن در ایران هنوز راه

عکس نوشت

«از میان خاکستر» به کارگردانی

سعید فرجی مجموعه جدیدی است که این روزها از شبکه مستند پخش می‌شود. این مجموعه روایتی متفاوت از تجربه عکاسان جوان ایرانی از بحران‌های خارجی است. جنگ ۳۳ روزه لبنان، بحران قطعی در سومالی، سوریه، تحولات عراق، اتفاقات در افغانستان و درگیری‌های مرز میانمار ۶ سوژه‌ای است که در این مجموعه از زبان عکاسان حاضر در صحنه روایت شده است.**انتسیم**

به چشم‌ها اعتماد نکن. اونها فقط محدودیت‌ها روشن‌ن میدن. بافهم ودرکت نگاه کن، دنبال چیزی بگرد که می‌دونی وراه بروز رو خواهی دید.

محدودیتی در کار نیست!

جاناتان مرغ دریایی اثر ریچارد باخ

شیخ مفید، بانی روش فقهی با تأکید بر جایگاه عقل

شیخ مفید (۴۱۳-۳۳۶ ه‍.ق) که این روزها مصادف با سالگرد درگذشت وی است، یکی از عالمان بزرگ مکتب امامیه است که نقش محوری در اعتلای مکتب شیعه داشته و از حریم تشیع آگاهانه و معقول دفاع کرده است. بازخوانی افکار و کرده‌های وی اگرچه به شناخت مکتب کمک شایانی خواهد کرد، اما آگاهی‌های چندانی از وی و اقداماتش در فضای فرهنگی کشور به چشم نمی‌آید.

شیخ اجل محمدبن نعمان بغدادی، مشهور به شیخ مفید به توصیف شیخ طوسی؛ از جهت علم و اخلاق بر همگان برتری داشته در فقه و کلام بی‌همتا و تالیفاتش به بیش از دویست عنوان کتاب می‌رسد.

وی در میان عالمان دین جایگاهی ویژه داشته و بعد از درگذشت بزرگانی همچون شیخ صدوق، عمق و وسعت دانسته‌هایش از دین، موجب انتقال مرکز تشیع از قم به بغداد و شکل‌گیری مرجعیت تامه با مراجعه اغلب شیعیان آن زمان به ایشان شد.

در دوران شیخ مفید، بغداد مهد مذاهب و مسلک‌های اسلامی به‌شمار می‌رفت و جریاناتی همچون اشعری، معتزلی، اخباریون و… در این شهر کرسی درس و مدافعان جدی داشتند.

با وجود این، شیخ مفید با هوش و دانش سرشار خود و البته با تکیه بر معارف اهل بیت رسول خدا(ص) در مباحث علمی بر آنان غلبه یافته و به دلیل مراتب فضل و دانش خویش از طرف خلیفه وقت، مجوز کرسی درس را که مختص علمای تراز اول آن دوران بود، به دست آورد و چنان موقعیتی یافت که سلاطین دیلمی به حضورش شرفیاب می‌شدند.

یکی از اقدامات علمی شیخ مفید، تأثیرگذاری بر نحوه اجتهاد در فقه شیعه است که عالمان دین از این اقدام وی به عنوان یکی از مراحل تکامل فقه و اجتهاد، یاد کرده و از وی به عنوان یکی از مؤسسنن طریق کمال فقه و اجتهاد تجلیل کرده‌اند.

شیخ مفید ضمن دفاع از عقاید تشیع، نسبت به پالایش آن از افکار سست و بی‌منطق نیز غافل نبود و از آنجا که در دوران حیات وی اخباری‌گری در شیعه به موازات قشرگرایی اهل حدیث رونق فراوان داشت، با این گونه افکار درافتاده و با تألیف آثار روشنگر توانست تا حد زیادی راه اجتهاد را برای نسل‌های بعد از عالمان دین هموار کند.

وی با تألیف کتاب «المقتعة» عقل را به عنوان ابزاری کارآمد جهت شناخت قرآن و محک اخبار شناسانده و بدین ترتیب با اندیشه اهل حدیث و ظاهرگرایان مبنی بر اصل بودن ظاهر متون روایی و عدم دخالت عقل در فهم قرآن و روایات، به مخالفت برخاست.

وی در کتاب خود «المقتعة» به فرواعتی از احکام اشاره دارد که هیچ یک از روایات مستقیمی متعرض آنها نشده است و فقط با ابزار عقل می‌توان به آنها دست یافت.

از دیگر امتیازات علمی شیخ مفید تأسیس «فقه مقارن» است. فقه مقارن به مقایسه بین نظرات فقهی اهل سنت و نظرات فقهی مکتب تشیع به نحوی علمی اطلاق می‌شود که به توسعه علم فقه با تأمل بر نظرگاه‌ها و ظرفیت‌های سایر مذاهب منجر می‌شود.

تألیف کتاب «الاعلام فیما اتفقت الامامیه علیه من الاحکام» به قلم شیخ مفید اولین کتاب در حوزه فقه مقارن است که بعدها توسط شاگرداش سید مرتضی در کتاب «الاتصار» و شیخ طوسی در کتاب «الخلاف» به اوج خود رسید.

شیخ مفید همچنین در تدوین اصول فقه شیعه به‌صورت علمی و سیستماتیک نیز نقشی اساسی داشته، حتی برخی کتاب او را با عنوان «التذکره یا دوائل الفقه» اولین اثر مدون در این حوزه می‌دانند.

بی‌تردید توسعه علم اجتهاد مروهون تلاش‌ها و نوآوری‌های شیخ مفید و رویارویی‌های خستگی‌ناپذیر وی با متعصبان با گرایش اخباری است.

اهتمام شیخ مفید در جهت بازنگری متون فقهی و تبیین لزوم آن برای شاگردان و نسل‌های بعد از خود ازجمله خدمات شایان تقدیر ایشان در حراست از مکتب امامیه و جلوگیری از درغلنیدن احتمالی فقه شیعه در ورطه‌های سست و بی‌منطق است.

برای پی بردن به نقش شیخ مفید در ارائه طرحی جامع در اجتهاد و نحوه استنباط احکام از منابع آن کافی است به کتب فقهی او بویژه کتاب «جوابات اهل الموصل فی‌العدد و الروایة» مراجعه کرده و میزان تأثیر ایشان بر فقها در مواجهه با نظرات مخالف خود در برداشت از آیات و روایات را دریافت.